

GRZEGORZ
KWIATKOWSKI
POWINNI SIĘ NIE URODZIĆ
SHOULD NOT HAVE BEEN B
PRZEPRAW
CROSSING

GRZEGORZ
KWIATKOWSKI
POWINNI SIĘ NIE URODZIĆ
SHOULD NOT HAVE BEEN BORN
PRZEPRAWA
CROSSING

GRZEGORZ
KWIATKOWSKI
POWINNI SIĘ NIE URODZIĆ
SHOULD NOT HAVE BEEN BORN
PRZEPRAWA
CROSSING

INDEX

PRZEPRAWA / CROSSING _____ 6/9

powódź / the flood
migawki z BBC News / newsflashes from the BBC
melisa szalwia i mięta / melissa sage and mint
do Sylvii Plath / to Sylvia Plath
sygnał / signal
Jaś Szumilas, ur. 12.06.1996 zm. 22.07.1999 / Jaś Szumilas,
born 12.06.1996 died 22.07.1999
koronka / crown
narcyzm / narcissism
wybrani / the chosen
sen nr 16 / dream no. 16
pokłon / bow
referent / clerk
drzewo / tree
sanktuarium / sanctuary
sokół i Pan / the falcon and the Lord
dom / house
niczym / nothing
Jane / Jane
Angela Kauffmann, ur. 16.05.1994 zm. 27.11.1999 / Angela Kauffmann,
born 16.05.1994 died 27.11.1999
sonata / sonata
słupnik / pillar

na wzgórzu / on a hill
fortepian / grand piano
pustka / void
małpy / apes
zdebronizowany / dethroned
słowo / the word

CARLSBAD _____ 74/75

Carlsbad / Carlsbad
kłaun Pepe / Pepe the clown
lekcja estetyki w kawiarni Greco / a lesson in aesthetics in the Greco Café
przeprawa / crossing
dwie siostry I / two sisters I
dwie siostry II / two sisters II
śpiewak / the singer
Pan / Master
lekcja estetyki I / a lesson in aesthetics I
Aurora 302 / Aurora 302
łóża / lodge
żebrak / beggar

METAFIZIQUE / METAPHYSIQUE _____ 110/111

kierunek poszukiwań wskazuje mi dym z komina

the direction of my search shown by chimney smoke

PRZEPRWA
CROSSING

powódź

kiedyś byłeś płonąca stodołą
a teraz kontemplujesz fioletowy płomień kuchenki gazowej
ale coś w tobie mówi: zbuntuj się jak rzeka w okresie powodzi

rzeka w okresie powodzi mówi: zdemitologizuj koryto
zdemitologizuj środek

rzeka w tobie w okresie powodzi mówi:
czcij bycie dworcowym żulem puszczałską kurwą
ascetą zakonnikiem albo politykiem
który zostawia za sobą krwawe ślady stóp

rzeka w tobie w okresie powodzi mówi:
zdemitologizuj środek i wyrusz na północ
rzeka w tobie w okresie powodzi mówi:
zdemitologizuj środek i wyrusz na południe

the flood

you were once a burning barn
today you muse on the purple flames rising from the kitchen hob
yet something in you says: rise like a river in an age of floods

in an age of floods the river says: strip my bed of mythologies
strip the centre of mythologies

the river inside you in an age of floods says:
rejoice at being a court wastrel a free-for-all whore
an ascetic a monk or a politician
leaving behind him bloody footprints

in an age of floods the river inside you says:
strip the centre of mythologies and head north
in an age of floods the river inside you says:
strip the centre of mythologies and head south

migawki z BBC News

nosimy tweedowe marynarki
słuchamy jazzu
rozmawiamy o Miłoszu
który zmarł kilka miesięcy temu

surrealiści pisząc
o różowych fantasmagoriach
w malignie tworząc kaligramy
mieli jeszcze w oczach
gaz bojowy z pól Verdun
a my co najwyżej
migawki z BBC News
i filmy ze wspomnieniami
podstarzałych i wzruszonych
więźniów obozu Dachau

newsflashes from the BBC

we wear tweed blazers
listen to jazz
discuss Miłosz
who died a few months back

the Surrealists writing
about pink phantasmagorias
in maligna creating calligrams
in their eyes still
mustard gas from Verdun
while we at best get
newsflashes from the BBC
and filmed reminiscences
of ageing and emotional
Dachau survivors

melisa szałwia i mięta

pamięci Józefa Kwiatkowskiego

kiedy umierałeś mieliśmy styczeń najcieplejszy od trzystu lat
resztką sił podszedłeś do okna i powiedziałeś:
nareszcie spadł śnieg

w twoich żyłach pulsował wywar z maku:
całe życie w trzeźwości i warzywach
a pod koniec uzależniłeś się od morfiny

twoja twarz upodobniała się do gołębia
w tamtym czasie czytałem Swedenborga i Blake'a
grabarze śpiewali „anielski orszak niech twą duszę przyjmie”

niech będzie błogosławiony styczeń najcieplejszy od trzystu lat który nam ciebie zabrał
niech będą błogosławione czarne buty w których wstępowałeś do nieba
niech będą błogosławione twoje łyż z których wyrosną melisa szałwia i mięta

melissa sage and mint

in memory of Józef Kwiatkowski

you were dying in January the warmest in three centuries
sapped of strength you walked over to the window and said:
at last the snows fell

your veins pulsing with poppy seed potion:
a whole life of sobriety and salads
ending addicted to morphine

your features starting to resemble those of a pigeon
I was reading Swedenborg and Blake at the time
gravediggers singing "let the heavenly host lift your soul"

bless this January the warmest in three centuries which has now taken you from us
and bless the black shoes you wore when entering heaven
and bless your tears which nurture the blossoming melissa sage and mint

do Sylvii Plath

twój monstrualny ojciec Otto mieszkał w Grabben na Pomorzu
tam również urodzili się i mieszkali moi przodkowie

jeden z nich mógł przecież stanąć na drodze Ottona
i w jego głowę rzucić kamień

wtedy Robert Lowell napisałby:
miniaturowy zwariowany talent?
Sexton Anne

to Sylvia Plath

your monstrous father Otto lived in Grabben, Pomerania
which is where my forefathers were born and lived also

one of them could then have stood in Otto's way
and thrown a rock at his head

would Robert Lowell have then written:
a miniature mad talent?
Sexton Anne

sygnał

kroki listonosza
dźwięk drukującego się faksu
albo nagranej wiadomości

dzwonek telefonu i dzwonek do drzwi

był tu król Herod
i zabił wszystkie dzieci

w rogu czerwony rower
i pluszowy miś

dzieci rozsiane po kontynentach

mogłabym oskarżyć je
o plagiat DNA

on również mógłby
oskarżyć je o plagiat DNA
ale jest głęboko pod ziemią i milczy

wspólne wakacje w Szwajcarii
latem 1998 roku:
ja w mojej czarnej sukni w białe groszki
obcięta na chłopaka
Urszulka jeszcze ssie kciuk

signal

the postman's steps
the sound of a fax printing
or a recorded message

the ringing of a telephone or a doorbell

King Herod was here
and killed all the children

in the corner a red bicycle
and a teddy bear

children scattered across the continents

I could accuse them
of DNA plagiarism

he could also
accuse them of DNA plagiarism
but he is far below ground and silent

holidaying together in Switzerland
in the summer of 1998:
me in my black dress with white polka dots
hair cut in a boyish crop
little Ursula still sucking her thumb

Dawidek trochę śpiący
i mój mąż jak zwykle
ubrany niegustownie

spalić zdjęcie
spalić rowerek i misia
i zasłony które pomogła mi szyć Urszula

nie jeździć na cmentarz
zasłonić rolety
drzwi zabić gwoździem

rozebrać się do naga
podejść do lustra
i zobaczyć jak się postarzałam
i zobaczyć jak zbrzydłam

nigdy więcej nie lśnić

nigdy więcej
nie czekać
na sygnał

sygnał

little David a little sleepy
and my husband as ever
dressed in poor taste

burn the photograph
burn the bicycle and the bear
and the curtains Ursula helped me sew

stay away from the cemetery
roll down the blinds
nail the door shut

strip naked
approach the mirror
and see how I've aged
and how ugly I've grown

never again to shine

never again
to wait
for a signal

signal

Jaś Szumilas, ur. 12.06.1996 zm. 22.07.1999

rzeka była ciepła i nęcąca
wydawało mu się
że mówi do niego
synku

Jaś Szumilas, born 12.06.1996 died 22.07.1999

the river was warm and tempting
he had the impression
she was calling him
son

koronka

od śmierci uratowała mnie
złota koronka na zębie
którą założyłeś mi
pół roku temu
po wizycie u pana T.
a był to bal przebierańców
wracałam skrajem drogi
byłam przebrana za sarnę
a samochód z naprzeciwka
chciał mnie upolować
i uśmiechnęłam się

crown

I was saved from death
by a gold tooth crown
which you fitted
half a year ago
after I visited Monsieur T.
which had been a fancy dress ball
I was returning along the side of the road
dressed up as a doe
an approaching car
tried to hunt me down
then I smiled

narcyzm

Spinoza twierdził że nasza miłość do Boga
jest częścią nieskończonej miłości Boga do samego siebie

czy zatem nasza niewiara w Boga jest częścią
nieskończonej niewiary Boga w samego siebie?

narcissism

Spinoza thought our love of God
is an element of God's infinite love of himself

is therefore our lack of faith in God an element
of God's lack of faith in himself?

wybrani

z nadmiaru miłości rysują w zeszytach wielkie genitalia
widziałem jednego z wybranych:
zdrowi rówieśnicy napluli mu na twarz
ale on się śmiał i atakował miłością
zawstydzeni oprawcy zniknęli za rogiem

o wielka armio chorych na zespół Downa
niech będą błogosławione kwiaty w lufach waszych karabinów
o wielka armio chorych na zespół Downa
niech będą błogosławione spodnie opięte od sterczących organów
o wielka armio chorych na zespół Downa
niech będzie błogosławiony wasz śmiech który zaświadcza
o zwycięstwie duszy nad zdeformowanym ciałem

the chosen

in loving excess they doodle giant genitalia in their exercise books
I saw one of the chosen few:
his glowing peers had spat in his face
but he was laughing and retaliating with love
the shamed abusers disappearing round a corner

oh great army of Down's Syndrome sufferers
may the flowers in the barrels of your guns be blessed
oh great army of Down's Syndrome sufferers
may the trousers wrapped round enlarged organs be blessed
oh great army of Down's Syndrome sufferers
may you be blessed and blessed be the laughter which confirms
the triumph of the soul over deformed flesh

sen nr 16

smak czarnego espresso, stukot kobiecych obcasów
i zawodzenie kotów dochodzące z ruin Forum Romanum

siedziałem w kawiarni, czytałem La Stampa:

„Benedykt XVI w zwyczajnym ubraniu
chodzi wieczorami do swojego dawnego mieszkania

co takiego papież robi wieczorami
w swoim dawnym apartamencie
na Piazza della Citta Leonina pod numerem 1?”

zobaczyłem go: siwy jak rzymskie gołębie
jego drobne wysuszone ciało
jak drobne wysuszone ciała
w katakumbach kapucynów w Palermo

był już przy drzwiach z numerem jeden

co jeżeli zaciągnę go w jakiś zaułek
i sponiewieram lub zgwałcę?

czy Corriere della Sera
napisze w jutrzejszym wydaniu:
gwałt na Ojcu Świętym?

dream no. 16

the taste of black espresso, the clicking of women's heels
and cats' howling coming from the ruins of the Forum Romanum

I was in a café, reading La Stampa:

"Benedict XVI dressed in ordinary garb
visits his old apartment in the evenings

what does the pope do in the evenings
in his old apartment
on the Piazza della Citta Leonina house nr 1?"

I saw him: as grey as any Rome pigeon
his frail desiccated body
like the frail desiccated bodies
in the tombs of the Capuchin Friars in Palermo

he was already nearing door number one

what if I were to drag him into a side street
and rough up or rape him?

will Corriere della Sera
write in tomorrow's edition:
Holy Father defiled?

poклон

pionowe działa drzew
 kto dowodzi tą armią?

wycięty las
 oddaje poклон
 cesarzowi

bow

tree trunk cannons pointing upwards
who commands this army?

the cut down forest
bows down before
the emperor

referent

spójrz jak widać po mnie
że jestem referentem
w spółce pana O Moli
produkującej ornaty i lichtarze

już jutro pokażę panu O Moli
jak można być dumnym
z drugiego człowieka

clerk

see how by looking it's clear
I am a clerk
in Mr O Moli's company
which makes vestments and candlesticks

by tomorrow I will show Mr O Moli
how one can take true pride
in another human being

drzewo

spacerowała po rynku w lnianym garniturze
i w biało-czerwonym obuwiu do stepowania

nienawidziły jej miejscowe kobiety
a w męskich oczach tliło się szaleństwo

aż kiedyś ją złapali na opustoszałym podwórku
i z jej głębokich kieszeni wysypały się książki

miasteczko zwariowało: kobiety na nią pluły
a mężczyźni po kryjomu ofiarowywali jej pieniądze i mięso

pewnego dnia wyjechała

mówili o niej:
drzewo wiśni

tree

she was walking across the town square in a linen suit
and a red and white pair of tap-dancing shoes

local women hated her
while madness smouldered in their men's eyes

until one day she was caught in the emptied square
and out of those deep pockets of hers books fell

the town went mad: the women spat at her
while the men made secret offerings of money and meats

one day she left town

they called her:
cherry tree

sanktuarium

idę leśną drogą
moje nogi grzęzną w głębokim śniegu
w kieszeni trzymam koralik różańca
zrobiony z jej kości

to właśnie na tej drodze 230 lat temu
ukazała się mężczyźnie idącemu w zamieci
do swojej rodzącej żony Maryja
i powiedziała: twoja żona jest zdrowa
i powiła ci syna

nagle leśna droga przechodzi w asfalt
i dostrzegam matemblewskie sanktuarium
na pamiątkę cudu sprzed 230 lat

idę dalej i w dłoniach ściskam moje koraliki
moje sanktuarium

i znowu myślę o dniu naszego ślubu:
białe obrusy
białe suknie
i tylko mój garnitur beznadziejnie czarny

sanctuary

I'm walking down a woodland path
feet caught by the deep snow
clutching rosary beads in my pocket
made of her bones

it was on this very road 230 years ago
Maria appeared to a man walking through a snow storm
to his birthing wife and
said: your wife is well
and has given you a son

the woodland path suddenly turns into asphalt
and I glimpse the Matemblewo sanctuary
built to commemorate the miracle from those centuries ago

I walk on and grip tighter those beads
my sanctuary

and once again I think of the day of our wedding:
white table cloths
white gowns
and only my suit so uselessly black

sokół i Pan

na 5 minut przed przystankiem otworzył okno
i wypuścił tresowanego sokoła
który chwilę później był nad miasteczkiem
i swoim śpiewem mówił mieszkańcom:
zaraz będzie tu Pan

i przyjechał Pan czarnym autobusem
i wielka radość nastąpiła w miasteczku:
Franciszek założył na głowę kobiecy kapelusz
Urszula do późnej nocy chodziła po ulicach
i grała na akordeonie i fletni Pana
a Marta zaczęła uplatać
najdłuższy na świecie dywan

tylko dociekliwy Tomasz szukał jamy węża
aż znalazł ją i włożył do niej rękę
i do późnej nocy chodził po ulicach
w najpiękniejszym szalu na świecie

the falcon and the Lord

five minutes before his stop he opened a window
and released the trained falcon
a moment later, it flew high over the town
and with its song announced to the townspeople:
the Lord will be here soon

and the Lord arrived on a black bus
and the town abounded with joy:
Franciszek donned a woman's hat
Urszula walked the streets until midnight
playing the accordion and pipes of pan
while Marta began weaving
the longest rug in the world

only doubting Thomas looked for the serpent's cave
until he found the hollow and put his hand inside
and walked the streets until midnight
wearing the most beautiful scarf in the world

dom

przy zielonej rzece dom
z czerwonej cegły
a za domem pastwiska
i poligon i łuski

w słoiku na szafie
trzymała kamienie żółciowe
i używała tanich perfum
"Pani Walewska"

kiedy zachorowała
sikała do kubka
i piła swoje siki
to miało zabić raka
który w niej mieszkał

pam pam pam pam
babciu daj mi na kolę
dziadek jadł margarynę
a ja jadłem masło

przez ramię patrzy matka:
ty skurwysynu
to była moja matka
nie pisz tak
o mojej matce

house

by the green river a house
of red brick
meadows behind it
and a firing range and spent shells

in a jar on top of the wardrobe
she kept gallbladder stones
and used cheap perfumes
“Pani Walewska”

when she fell ill
she peed into a mug
and drank the urine
it was meant to kill the cancer
now residing inside her

pam pam pam pam
grandma can I have a coke
grandpa ate margarine
while I ate butter

my mother looked over my shoulder:
you son of a bitch
that was my mother
don't write that way
about my mother

więc zaczynam od nowa:

przy zielonej rzece dom
w którym nie piło się moczu
i nigdy nie brakowało masła

and so I start again:

by the green river a house
in which no one drank urine
and no one wanted for butter

niczym

pamiętał z dzieciństwa słowa matki:
niczym jesteś dla mnie niczym Bóg

nasz mały Bóg jadł owoce z drzewa życia
a jego włosy pachniały kościelnym kadzidłem

nasz mały Bóg rósł i nagle przestał być Bogiem

- kto cię wyrwał chłopczyku
z ciepłych objęć chrześcijaństwa?

- betonowe bloki lepkie orgazmy
i żebracy wystający na rogach ulic

pamiętał sprzed tygodnia słowa matki:
niczym jesteś dla mnie
po prostu niczym

nothing

he remembered his mother's words from long ago:
nothing you are to me nothing less than God

our little God ate fruit from the tree of life
his hair smelling of cathedral incense

our little God grew, then stopped being God

- who snatched you little boy
from the warm clutches of Christendom?

- concrete estates sticky orgasms
and beggars perched on street corners

he remembered his mother's words from a week ago:
nothing to me
you're nothing

Jane

natrafiłem na ogłoszenie
„jestem samotna
przygarnij mnie”

jestem bezrobotny
mam dużo czasu
jadę zieloną linią
na północ miasta
do martwego zoo

spotykam staruszkę
przypomina orzech
spacerujemy po ogrodzie
a ona mówi: czy widziałeś
kopce kretów?

rozglądam się nerwowo
nie widzę ani jednego

wiem że nie zostało jej
zbyt dużo czasu
mówi o tym
wenflonowy kwiatek
na jej przegubie

Jane

I came across an ad
"I am lonely
take me in"

I am unemployed
lots of spare time
I ride the green line
north of the city
to the dead zoo

I meet an old woman
she resembles a nut
we stroll across the garden
and she says: have you seen
the mole hills?

I look around me nervously
unable to see a single one

I know she hasn't got
much time left
as shown by
the cannula flower
on her wrist

dlatego biegnę
do zoologicznego sklepu
i kupuję w nim
15 małych kretów

wracam i razem z Jane
bo tak ma na imię
bierzemy srebrne łopatkę
i wykopujemy w ziemi
małe dziury
do których wkładamy
małe krety

kiedy znikają
w ciemnej ziemi
Jane uśmiecha się do mnie
i mówi: jedź już do domu
ja tu zostanę

kto wie?
może kiedyś
przywiozą do zoo
zwierzęta
może będą bardzo duże
jak słonie

which is why I run
to the pet shop
and buy
15 tiny moles

I head back and with Jane
for that is her name
we take silver trowels
and dig in the earth
small holes
into which we place
small moles

when they vanish
in the dark earth
Jane smiles to me
and says: go home now
I will stay here

who knows?
perhaps one day
they will bring to the zoo
animals
perhaps they'll be as big
as elephants

muszę pilnować kretów
idź i nie odwracaj się

idź

I must mind the moles
go and do not turn around

go

Angela Kauffmann, ur. 16.05.1994 zm. 27.11.1999

Wielki Piątek jesteśmy w kościele
i całujemy figurkę Jezusa na krzyżu
ale ty powiedziałaś że Jezus jest cały w ślinie
i że za żadne skarby nie ucałujesz jego nóg

biedna Angelo: gdybyś nie zgrzeszyła
jedlibyśmy teraz razem śliwkowy placek
i popijali go zimnym kompotem
a później tata czytałby nam do snu
opowieści o aniołach i świętych

Angela Kauffmann, born 16.05.1994 died 27.11.1999

Good Friday we attend church
kissing the Christ on the Cross statuette
but you said that Jesus is all covered in spit
and nothing on earth will make you kiss his feet

poor Angela: if you hadn't sinned
we would now be eating our plum pancake
washed down with chilled compote
and then dad would read us to sleep
with tales of angels and saints

sonata

mieszkanie obok należało do znanej skrzypaczki
kiedyś szli razem po klatce schodowej
i on odważył się do niej przemówić:
pani muzyka jest piękna
ona sprawia że czuję się jak astmatyk
pani muzyka skraca mi oddech

zaprosiła go do środka
długo rozmawiali
o geniuszu Schuberta
o zbyt wysokim czynszu
i o parku za oknem

powiedział jej że kiedyś
on też grał na skrzypcach
że nawet ma je jeszcze w domu
ale brakuje mu jednej struny

pożyczył od niej strunę
na której się wieszał
ilekroć ona grała
sonatę a-moll

nie był to zwykły samobójca
był to raczej esteta
który na szyję zakładał

sonata

the flat next door belonged to a famous lady violinist
once upon a time, he met her on the staircase
and got up the courage to say
your music is beautiful
it makes me feel like an asthmatic
your art makes me short of breath

she invited him in
they talked a long while
about the genius of Schubert
excessive rent costs
and the park outside

he told her he once
also played the violin
and that he still had his instrument
but it was lacking one of its strings

and so she lent him a string
which he then used as a noose
whenever he heard her play
the sonata in A minor

he was no ordinary suicide
but rather an aesthete
who placed upon his neck

kunsztownie skrojony
skórzany kołnierz
od środka obity futrem

następnie wokół kołnierza
obwiązywał strunę
i dyndał

a łysawy okularnik
Franciszek Schubert
stał w rogu pokoju
patrzył na wisielca
śmiał się głośno
i bił rękoma
po wewnętrznej stronie
swoich ud

a finely tailored
leather collar
lined with fur

next, around the collar
he wound the string
and dangled

while that balding four-eyes
Franz Schubert
stood in the corner
staring at the hangman
laughing loudly
and clapping his hands
against the insides
of his thighs

słupnik

nie spełnia się w małżeńskim obowiązku
kiedy jego żona zasypia idzie do przedpokoju
staje na krześle udaje Szymona Słupnika
i opalizuje
w ciemności

pillar

unsatisfied by his marital obligations
once his wife is asleep he goes to the hallway
stands on a chair aping Symeon the Stylite
opalising
in the dark

na wzgórzu

leżę na wzgórzu gdańskiego cmentarza Srebrzysko
jest jesień więc ponad gliną na piachu rude igliwie

moje pierwsze wołanie o pomoc, mój pierwszy krzyk
w dniu Matki Boskiej Nieustającej Pomocy
we Freie Stadt Danzig w Polsce na Pomorzu
w dniu moich narodzin 27 czerwca 1932 roku

70 lat życia uwarunkowanego:
ciałem którego nie zaprojektowałam
wojną której nie wypowiedziałam
i rodziną którą w tej wojnie straciłam

któryś z moich przodków musiał posiadać dar wnikliwej obserwacji:
moich bliźnich widziałam tylko w zwierzęcym świetle ich potrzeb
i pewnie stąd wzięła się izolacja i osamotnienie

ostatnie urodziny obchodziłam w wynajętej kawalerce
przy dawnej Adolf Hitler Strasse w dzielnicy Langfuhr
tego dnia odebrałam sobie życie odkręcając gaz

on a hill

I'm lying on a hill within the Srebrzysko cemetery
it's autumn and so above the clay on sand resting needles

my first cry for help, my first scream
on the holy day of Our Lady of Perpetual Help
in Freie Stadt Danzig in Poland's Pomerania district
on the day of my birth the 27th of June 1932

70 years of regimented living:
with a body I did not design
a war I did not declare
and a family I lost in this conflict

one of my forefathers must have had the gift of foresight:
I've only ever seen my closest in the animal light of their needs
which probably explains my isolation and loneliness

my last birthday observed in a rented bedsit
on the former Adolf Hitler Strasse in the Langhfur district
that day I took my life by turning on the gas taps

fortepian

wieczorem w wannie naostrzył paznokcie
i uśmiechnął się do swego odbicia w wodzie

nazajutrz podczas koncertu ogarnęło go szaleństwo

wracając do domu spostrzegł mocno zgarbionego mężczyznę
swoim wyglądem przypominającego fortepian

zagrać na nim a jeśli źle zabrzmiał nastroić go ponownie
zagrać na nim a jeśli źle zabrzmiał nastroić go ponownie

grand piano

in the evening, he sharpened his nails in the bath
and smiled at his own image reflected in the water

the next day, during the concert, insanity took hold of him

returning home, he noticed a heavily stooped man
in appearance resembling a grand piano

to play him and should he sound off to tune him again
to play him and should he sound off to tune him again

pustka

zawsze chciałeś jechać do sanatorium
a teraz wysyłasz tam swoją matkę

twoja twarz i jej twarz poorana

wiesz co to znaczy:
obok waszego domu
na murze było pęknięcie
a teraz nie ma muru
i jest pustka

ale to będzie na samym końcu

a teraz matka jest w sanatorium
a ty miotasz się z miejsca na miejsce
i mówisz do innych:
czy wy też wierzycie w prorocтва Blake'a?
czy kiedy idziecie na spacer akurat wtedy kiedy idziecie
niebo przecina błyskawica?
a cztery gawrony przylatują na parapet
i wpatrują się nie w podwórze ale w was?

z kim rozmawiać?
komu zaufać?

void

you've always wanted to visit a sanatorium
now you are sending your mother there

your face and her face are ridged

you know what this means:
next to your house
there was a crack in the wall
but now there is no wall
only a void

but this will come at the end

and now mother is in a sanatorium
while you wander from place to place
and say to others:
do you believe in Blake's prophecies?
when you go for a walk right then as you walk
is the sky slashed by lightning?
and four crows landing on your windowsill
staring not at the courtyard but at you all?

who to talk to?
who to trust?

zmarli są głęboko pod ziemią
i byłoby niemądrze ich wykopywać

zmarli są głęboko pod ziemią
i byłoby niemądrze ich wykopywać

the dead are deep underground
and it would be unwise to dig them up again

the dead are deep underground
and it would be unwise to dig them up again

małpy

białe małpy w termalnym stawie
naokoło stawu jest śnieg
a w powietrzu unosi się para

nagle małpy stają się niespokojne
(pewnie wyczuły że chcą je opisać)

jedna z nich wychodzi z wody i mówi:
jesteśmy białymi małpami
w termalnym stawie
naokoło stawu jest śnieg
a w powietrzu unosi się para

apes

white apes in a hot spring
snow around the pond
steam rising up through the air

suddenly the apes are startled
(they probably sensed I am trying to describe them)

one gets out of the water and says:
we are white apes
in a hot spring
snow around the pond
steam rising up through the air

zdetronizowany

widywano go na lotniskach
i na placach jego imienia

teraz zdetronizowany tyran
uczy musztry w swoim domu

Franciszku i ty Julio
na moją komendę:
baczność

Franek nie odrywa wzroku od telewizora
Julia nie przestaje układać pasjansa

końska mucha przysiadła na szybie
i wpatruje się w tyrana

ona już wie

dethroned

he was once seen at airports
and squares were named after him

now the dethroned tyrant
runs through drills in his home

Francisco and you Julia
on my command:
attention

Frankie can't tear his eyes away from the television
Julia won't stop playing solitaire

a horse fly has landed on a window pane
and stares at the tyrant

it already knows

słowo

pisanie jasnych słów sprawiało mu wielką trudność
za to podejrzanie dobrze posługiwał się słowem
śmierć słowem rozpad słowem przemijanie

jeżeli na jego horyzoncie nie pojawi się Mojżesz
to ty będziesz opowiadał mu sny:
o nasłonecznionych leśnych polanach
i o palcach delikatnie obmywanych
przez zimną morską wodę

przyjdzie nowy dzień kiedy przeczytasz na piasku
jego ostatnie słowa:

tylko głupiec plami atramentem własne oko

the word

the writing of lucid lexis did not come easily to him
though he had a curious talent for using the word
death the word collapse the word passing

if no Moses appears on his horizon
then you will have to tell him your dreams:
about sunlit woodland meadows
and of fingers gently rinsed
in cold sea waters

a new day will come when you read in the sand
his last words:

only a fool stains his own eye with ink

CARLSBAD

Carlsbad

czy czujesz tęsknotę pierwszych osadników
kiedy nazywają podbite ziemie
imionami ulic i miast z ich rodzinnych stron?

czasem przychodzi do nich list:
Carlsbad Johann Strauss Street 211

czy widzisz mały pożar
wewnątrz ich ciał?

Carlsbad

do you feel the longing of the first settlers
when they name conquered lands
with the names of the streets and towns of their native places?

sometimes, a letter arrives for them:
Carlsbad Johann Strauss Street 211

can you see the small fire
inside their bodies?

klaun Pepe

drogi Pepe: mam nadzieję że istnieje niebo dla klaunów i że właśnie do niego trafiłeś to nie wielebny Miguel ale ty byłeś najbardziej lubiany przez dzieci z miasteczka pamiętam jak w czasie sjeisty przechadzałeś się umarłymi uliczkami Kukuty pomimo skwaru dziewczynki wybiegały na ulice i prosiły o skecz: trzy czerwone piłeczki wkładane do kieszeni twoich bufiastych spodni a po chwili trzy czerwone piłeczki wyjmowane z ust twojej małpki Carmen od dawna nie jestem dzieckiem ale twoje sztuczki wzruszały mnie do łez wybacz że zastrzeliłem cię podczas jednego z twoich występów lecz pewnego razu podsłuchałem jak rozmawiałeś z burmistrzem i naśmiewałeś się z mojego ogromnego wzrostu i pokracznego chodu

Pepe the clown

dear Pepe: I hope there is a heaven for clowns and that you've just got there
it wasn't Reverend Miguel but you who was loved most by the town's kids
I remember how at the time of the siesta you walked the deadened streets of Kukuta
in spite of the searing heat girls would rush into the street and ask you to sketch:
three red balls stuffed in the pocket of your puffed trousers
and a moment later three red balls removed from the mouth of Carmen the monkey
I've not been a child for a long time but your tricks moved me to tears
forgive me for shooting you dead during one of your performances
but one day I listened in as you were talking with the mayor
and laughed at my monstrous height and crooked walk

lekcja estetyki w kawiarni Greco

starsza kobieta skrywająca twarz pod wytwornym rondem kapelusza
czytająca przewodnik z tajemniczymi imionami maltańskich miast
w zaciszu kawiarni Greco przy Placu Hiszpańskim w Rzymie

co wydarzyło się w Quormi na placówce z jej pierwszym mężem?
czy doszły do niej listy podczas jesiennego pobytu w Birgibara?
czy zimą '73 odwiedziła nielegalną klinikę aborcyjną w Sliema?

starsza kobieta wychodzi z kawiarni i znika w tłumie przechodniów
a na stoliku leży pozostawiony przez nią czarny notes

otwieram go na pierwszej lepszej stronie i czytam:
niespodziewane szczęście z powodu znalezienia grzebyka
zrobionego z kości na krętej drodze prowadzącej do Hamrun

a lesson in aesthetics in the Greco Café

an elderly woman concealing her face beneath the exquisite rim of her hat
reading a guide book filled with the mysterious names of Maltese towns
in the quiet of the Greco Café by the Spanish Square in Rome

what did happen in Quormi at the consulate with her first husband?
did the letters reach her during the autumn stay in Birgibara?
did she visit the illegal abortion clinic in Sliema in the winter of '73?

an elderly woman exits the café and vanishes in the passing through
a black notebook left behind on one of the tables

I open it and on any old page and read:
unexpected fortune down to the finding of a comb
made of bone on the winding road leading to Hamrun

przeprawa

poszukiwanie śmierci
palenie kolejnych warstw:
Iniany egipski garnitur
statuetka Ozyrysa
i dwudniowy zarost

niech odbudują Jeruzalem
wspólne dla wszystkich
na oczach wszystkich
na ustach radosna pieśń

widzisz jak wychodzą ze spowiedzi
łżejsi o niegodziwości które popełnili:
zaraz uniesie ich wiatr

po drugiej stronie lustra słyhać płacz
i widać podarty płaszcz

ten ktoś nie czuje żywiczego kadzidła które mówi
pokój z tobą tylko we mnie miej upodobanie

Mojżesz nie wszedł do Ziemi Świętej

przeprawa trwa

crossing

the seeking of death
the burning of layers:
an Egyptian linen suit
a small Osiris statue
and two-day-old stubble

let them rebuild Jerusalem
to be shared among all
before the eyes of all
joyous songs on the lips of all

can you see how they leave confession
lighter by the sum of sins they had committed:
wind will carry them up in a moment

on the other side of the mirror we hear sobbing
and see a torn raincoat

that someone does not feel the resin incense which says
peace be with you only me should you worship

Moses did not enter the Holy Land

the crossing goes on

dwie siostry I

dwie siostry
o jednakowo żydowskiej urodzie
w wieku 16 i 20 lat
obydwie całkiem nagie
ciała niemal identyczne:
ciemne włosy czarne oczy
ostro zarysowana linia łona
i brązowa skaza blisko brzucha

gdybyście urodziły się
sto lat wcześniej w Paryżu:
ojciec właściciel kamienicy
przy rue de la Poste
matka częsta bywalczyni salonów
wy tak samo nagie
przed mosiężnym lustrem
czeszące włosy
opowiadające o obcym ciele
w sobie
paryżanki zmywające wodą
intymne ślady nocy

za każdym razem gdy śnicie
jesteście lżejsze od powietrza

two sisters I

two sisters
both of similarly Jewish looks
aged 16 and 20 respectively
both completely naked
bodies almost identical:
dark hair ebony eyes
a clearly defined pubic line
and a brown scar close to the belly

if you had been born
a century earlier in Paris:
father the owner of a block
of flats on rue de la Poste
mother a frequent socialite
you just as naked
in front of a brass mirror
combing your hair
telling tales of alien bodies
entering you
Parisiennes washing off
intimate traces of the night

each time you dream
you become lighter than air

dwie siostry II

droga Gerte:

w dzieciństwie patrzyłam jak matka piecze kurczaki
a teraz obserwuję palenie tysięcy ludzkich ciał

ale mamy też tutaj chwilę wytchnienia:
w niedzielę znowu pojechaliśmy na dansing nad Solinę

specjalnie na tę okazję założyłam plisowaną spódnicę
a komendant Fritz był dla mnie taki miły

powiedziałam mu o załamaniu nerwowym
a on się do mnie uśmiechnął
i powiedział że mnie rozumie

objął mnie w talii
przycisnął do siebie
i powiedział: jesteś dzielna Ewa
jesteś taka dzielna

a potem poprosił mnie do tańca

on jest świetnym tancerzem
czułam się tak lekko
jakbym za chwilę
miała unieść się z nim w powietrze

two sisters II

dear Gerte:

when we were children I would watch mother roasting chickens
and now I watch the burning of a thousand human bodies

but we also have here a moment's respite:
on Sunday we once again went dancing near Solina

I donned my special ruffled skirt for the occasion
and kommandant Fritz was ever so nice to me

I told him about the nervous breakdown
while he smiled at me
and said he understood

he took me by the waist
brought me closer
and said: you are brave Eva
you are so so brave

and then he asked me to dance

he is a marvellous dancer
I felt ever so light
as if any moment
I were to rise along with him into the air

och Wolfgang Mozart i jego małe ciało wrzucone
do zbiorowego grobu
to barbarzyństwo
tak mówił Fritz i wszyscy słuchali go z uwagą

daj mi więcej miłości Hans
ja też zasługuję na prawdziwą miłość
napisałam tak do męża i wiesz co?
od dwóch tygodni cisza

droga Gerte: nienawidzę obozowego kurzu
droga Gerte: a może ja jestem bezpłodna?

droga Gerte: ile tysięcy żydowskich dzieci marnuje się w obozie

Hans powinien się bardziej postarać
bo wiesz tutaj komendant
i co jakiś czas dansingi nad Soliną

czy aby na pewno nie dałoby się z tymi dziećmi
zrobić czego innego?

jaki podniecający płomień
widziałam w oku chłopca
wyładowywanego z pociągu

oh Wolfgang Mozart and his little body tossed
into a mass grave
is barbaric
said Fritz and everyone listened attentively

give me more love Hans
I too deserve real love
I wrote these words to my husband and guess what?
two weeks of silence

dear Gerte: I detest the camp dust
dear Gerte: or maybe I am barren?

dear Gerte: thousands of Jewish children wasting away in the camp

Hans should make more of an effort
you know he the kommandant here
and every so often those dances near Solina

are we certain nothing else can be done
for these children?

what excited sparks
I saw in the eye of a boy
being unloaded from a train

droga Gerte: to dziwne że w naszym luterskim kościele
bierzemy do rozważań ustępy ze Starego Testamentu
a ci w obozie lamentują słowami właśnie z tych ustępów

coś nas jednak łączy

droga Gerte: ty jesteś inna
zazdroszczę ci tych wszystkich ról w teatrze
ale nie jest tak źle
i my mamy tutaj swój mały teatrzyk

przystojny i szarmancki doktor Mengele jak zawsze błaznuje
ostatnio grał wilka w bajce o czerwonym kapturku

droga Gerte: ucałuj ode mnie naszą matkę
niech się nie martwi
postaram się
aby już niedługo była babcią

droga Gerte: ta wojna już niedługo się skończy
droga Gerte: obiecaj że po moim powrocie
pójdziemy razem na kawę
a później do lodziarni Maxa Filipa

dear Gerte: it's strange that in our Lutheran church
together we contemplate passages from the Old Testament
while the camp laments in phrases from the same pages

we do have something in common

dear Gerte: you are different
I envy you all the roles you play on the stage
but things are not bad
and we too have a little theatre here

the handsome and gallant doctor Mengele jesting as ever
he recently played the wolf in Little Red Riding Hood

dear Gerte: do kiss our mother for me
let her not worry
I will try
to make her a granny soon

dear Gerte: this war will end soon
dear Gerte: promise that after my return
we will take coffee together
then go to Max Filip's ice cream parlour

droga Gerte: bardzo cię kocham
i codziennie się za ciebie modlę

Ewa.

dear Gerte: I love you dearly
and pray for you each day

Eva.

śpiewak

hej Ignacio: pamiętasz mnie jeszcze?

„wyjmij je ze spodni
i odgryź je śmiało
to nie będzie bolało
no gryź ”

(nadmierzają sprawny
jakbyś nie miał żeber
było dużo krwi
Paulo zemdłał
a Horacio popłakał się
i pobiegł do domu)

kto z nas w miasteczku przypuszczał?
Ignacio Perez ostatni kastrat
i La Scala wypełniona po brzegi

hej Ignacio
szkoda że nie mam takiej odwagi jak ty
i szkoda że ty nie miałeś takiej wyobraźni jak ja

może wtedy to ja byłbym śpiewakiem
i moje życie potoczyłoby się inaczej

the singer

hey Ignacio: do you remember me still?
“take them out of your pants
and bite off a big chunk
it won't hurt you none
go on”

(incredibly fit
as if you had no ribs
there was a lot of blood
Paulo fainted
Horatio broke down crying
and ran home)

who in our town could have suspected?
Ignacio Perez the last castrato
and La Scala filled to the last seats

hey Ignacio
it's a shame I am not as brave as you
and it's a pity you lacked my imagination

perhaps then I would have been the singer
and my life would have turned out differently

bo tutaj dni takie same:
niebieskie kutry rybackie
i jeszcze bardziej niebieskie morze
(kutry są bledsze od morza z szacunku dla morskich bóstw
tak mówił mój dziadek i chyba miał rację)

ta ostatnia pocztówka którą mi wysłałeś
z londyńskim mostem
bardzo piękna

powiesiłem ją w kabinie kutra
i czasami kiedy przychodzi deszcz
naokoło jest bardzo ale to bardzo podobnie

drogi Ignacio: mam nadzieję że kiedyś do nas przyjedziesz
w swoim niebieskim fraku
i kiedy staniesz na nabrzeżu
kutry za tobą będą wyglądały
jak chore na jakąś morską chorobę
albo
na raka

for here the days are the same:
blue fishing boats
and the sea even more blue
(the boats a paler choice of shade out of respect for the gods
of the seas said grandpa and he was probably right)

the last postcard you sent
with a picture of London bridge
very pretty

I pinned it up in the boat's cabin
and sometimes when rains come
things around me look very very similar

dear Ignacio: I hope you will one day visit us
in your blue frock
and when you stand on the shore
the boats behind you will look
as if sick with some marine malady
or else
with cancer

Pan

od miesiąca marne połowy i rada podejmuje decyzję:
jutro z samego rana przenosimy się na północ

wtedy zgłasza się najstarszy z plemienia
i mówi że on by spowolnił wędrówkę
że przez niego najsłabsze dzieci mogłyby umrzeć

przychodzi poranek

plemię któremu niegdyś przewodził
znika w śnieżycy

wraca do igloo uśmiecha się i mówi:

błogosławiony brak ryb który pozwolił mi
stać się ponownie panem śmierci i życia

Master

the nets empty for a month and the decision is taken:
tomorrow, at dawn, we move out north

which is when the tribe elder speaks
and says that he would slow the trek down
that because of him the weakest children could die

morning comes

the tribe he once led
vanishes in the blizzard

he returns to the igloo smiles and says:

blessed be the lack of fish which has allowed me
to once again become the master of death and of life

lekcja estetyki I

podróż życia:

luksusowe wagony klasy Pullman
zmierzają do stacji Birkenau
ciągną tam z zachodu Europy
wiozą tylko najbogatszych

upalne lato, słońce

Iza Appelman mruży oczy
jej syn Szewach pije lemoniadę
w restauracyjnym wagonie

a lesson in aesthetics I

the trip of a lifetime:
luxury Pullman class carriages
rolling towards Birkenau station
they are drawn from Western Europe
carrying only the very wealthiest

sweltering summer, sunshine
Iza Appelman squints
her son Szewach drinking lemonade
in the dining carriage

Aurora 302

biografie: chmury odbite w niespokojnej wodzie

jak daleko nam do Wielkiej Spójności Losu?

William Falconer szkocki poeta
autor poematu „Katastrofa statku”
zginął w katastrofie fregaty Aurora 302

Aurora 302

biographies: clouds reflected in unsettled waters

how far are we from the Grand Union of Fate?

William Falconer the Scottish poet
author of the verse "The Shipwreck"
was lost with the fregate Aurora 302

łóża

Paul Dahlke i Maria Dahlke
z dzielnicy Rossgarten
pierdołą się nieustannie

obserwuje ich myśliwy Wilhelm Preuss
polujący na krety i dżdżownice

dawno temu kilku z nas należało
do ostródzkiej łoży Auf dem Wege zum Osten
co znaczy: w drodze na wschód

czy nawet ziemia nie zatkała twoich ust profesorze?

lodge

Paul Dahlke and Maria Dahlke
from the Rossgarten district
fuck incessantly

the huntsman Wilhelm Preuss watches them
as he stalks moles and earthworms

long ago a few of us belonged to
the Ostróda lodge of Auf dem Wege zum Osten
which means: on the way eastward

did not even the earth silence your lips professor?

żebrak

żebrak przed cmentarzem wystawia rękę
a ja zamiast dać monetę
oddaję mu
pokłon

jest zdziwiony
na jego twarzy
widać irytację

on mówi:

ojciec był księciem
a matka najmodniejszą damą
w Brandenburgii

- nie wierzę
- to dobrze

on mówi:

byłem nauczycielem rysunku
moja żona i dziecko
nie mają co włożyć do ust

beggar

the beggar in front of the cemetery stick out his hand
while I instead of surrendering coins
bow
before him

he is surprised
his face warped
with irritation

he says:

my father was a prince
and my mother the most fashionable of dames
in Brandenburg

- I don't believe you
- I don't mind

he says:

I once taught art
my wife and child
have nothing to eat

- nie wierzę
- to dobrze

teraz to on oddaje mi pokłon
i mówi:
zabierz mnie ze sobą

- I don't believe you
- I don't mind

now it is he who bows before me
and says:
take me with you

METAFIZIQUE

METAPHYSIQUE

płyniemy białym jachtem Pi

po lewej stronie roztacza się widok amazońskich wzgórz

spójrz – te pnącza układają się w twarz, w twoją twarz

nagle wypadasz za burzę
ale robisz to bardzo zgrabnie
tak że ani myślę cię ratować

szybko płyniesz w stronę brzegu
a potem wchodzisz w ciemny las

Justice: zawsze kręciło się wokół ciebie zbyt dużo kotów
a antykwariusze witali się z tobą
jakby znali cię od tysięcy lat

miesiąc później park z dużą ilością mocno wystrzyżonej trawy
a pośrodku parku czarny tenisowy kort

dziwne: tenisiści mają na sobie różowe koszulki
z napisem Justice Metafizique
i do gry nie potrzebują
piłki ani rakiet

we are sailing on the white yacht Pi

to the left the rolling hills of the Amazon valley

look – the vines are forming a face, your face

suddenly you fall overboard
but do so with such gracefulness
I don't even think of rescuing you

you swim quickly towards shore
and climb out straight into a dark wood

Justice: there were always too many cats hanging around you
while second-hand book sellers greeted you
as if they'd known you a thousand years

a month later a park with a vast pile of freshly cut grass
and in the centre of the park a black tennis court

strange: the tennis players wearing pink shirts
with the words Justice Metaphysique
and to play they need no
balls or rackets

dwa miesiące później wchodzę do wiejskiej kaplicy
i na obrazie wita mnie twoja twarz

ksiądz z ministrantami klęczy przed twą ikoną
i odprawia niedzielną mszę:

Justice kominy fabryczne zatruwające miasto
Justice rosa na trawie ale w trawie śpi wąż

pragnę coś dodać
i podnoszę głos

ale mój głos załamuje się w połowie
a ministranci wkładają mnie do pustej niszy
i obudowują skrupulatnie polnym kamieniem

oto jestem święty Pański męczennik
i wpatruję się w twoją twarz

posadzka jest taflą jeziora

Justice Metafizique

Metafizique Justice

two months later I enter a countryside chapel
and am greeted by your image in a painting

a priest with his choirboys kneeling before your icon
celebrating Sunday mass:

Justice the factory chimneys poisoning the city
Justice dew on the grass in which a snake sleeps

I want to add something
and raise my voice

but my voice stutters to silence mid-way
and the choirboys place me in an empty alcove
and cover me in field stones with great care

here I am the Lord's holy martyr
and I stare into your face

the tiled floor is the surface of a lake

Justice Metaphysique

Metaphysique Justice

OFF_Press, London, U.K., 2011

All the work is protected by the Berne Convention.

No reproduction or other use without permission.

Copyright: Polish version © Grzegorz Kwiatkowski / English version © OFF_PRESS

First published in Polish "Przeprawa" (2008, Zeszyty Poetyckie, Gniezno)

The moral rights of authors and editors have been asserted.

All rights reserved.

The authors in this collection are hereby identified as the authors of their respective works in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Translator: Marek Kazmierski

Book design: 7Grafiks
www.7grafiks.com

OFF_PRESS
49 Vyner Street,
Bethnal Green,
London E2 9EH

www.off-press.org

